

NATURRESERVAT

Välkommen till Horna Sandar och Horna grushåla – i vindarnas och viddernas landskap

I de två naturreservaten Horna Sandar och Horna grushåla skyddas en mosaik av värdefulla sandmiljöer för framtiden. Den till synes alldagliga naturen rymmer en enastående mångfald av växter och djur. Välkommen till månhornsbaggens och fältpiplärkans spännande sandrike!

Horna Sandar är en öppen sandhed, en rest från ett svunnet landskap. I reservatet ingår också en del av Horna fure, en tallskog som planterades för att hindra sandflykt i början av 1900-talet.

Rariteter som stäppjordstjärna och grå stjälskrösvamp lockar svampkännare från när och fjärran till betesmarken i reservatets norra del. Listan på sällsynta svampar kan göras lång, men det krävs både tålamod och lite tur att få syn på dem. Sandhedens växter är lättare att upptäcka. Till karaktärsväxterna hör axveronika, hedblomster och väldoftande backtimjan. I betesmarken finns också fragment av sandstäpp, en exklusiv naturtyp som kännetecknas av kalkrika sandblottor med sällsyntheter som sandnejlika och tofsäxing.

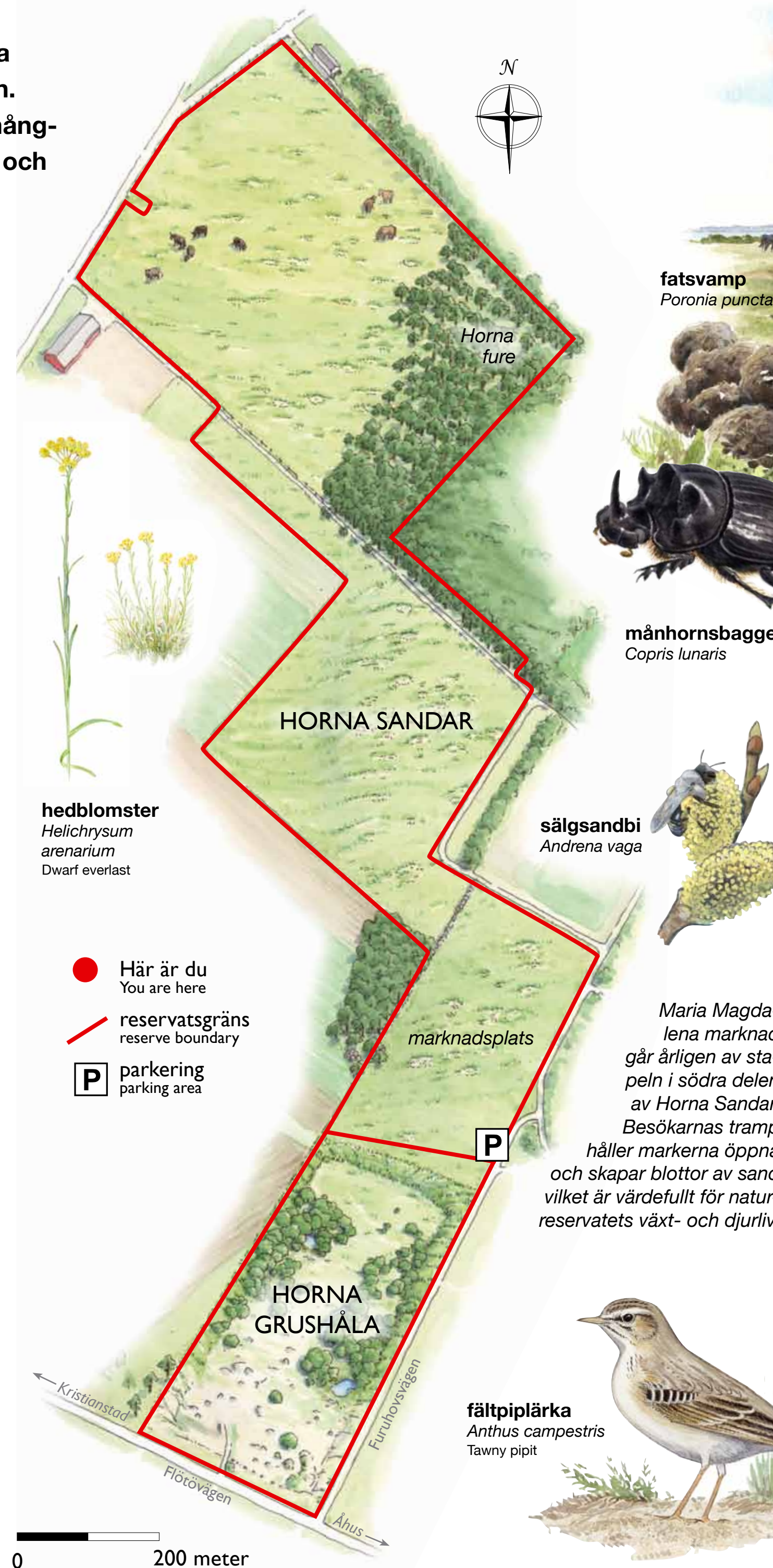
Levande dynga. Den ovanliga månhornsbaggen har också hittat ett hem i Horna Sandars kortsnaggade betesmark. Den lever av dynga från hästar och kor och gräver djupa gångar i sanden under spillningen. I gångarna placerar den små bollar av dynga på vilka den lägger sina ägg. När äggen kläcks är larvens mat redan serverad! Betesmarken är en av Skånes mest artrika lokaler för dynglevande skalbaggar. På dyngan har också den sällsynta fatsvampen hittats.

I Horna grushåla finns gott om mat för nektar- och pollenletande småkryp. I den före detta grustäkten lever ett myller av vildbin, fjärilar och skalbaggar. För många av dem är sälj- och videbuskarna särskilt värdefulla, eftersom de slår ut tidigt om våren, då det är ont om andra blommande växter. Horna grushåla är en av landets mest värdefulla miljöer för sandlevande bin. I raden av sällsyntheter märks det spektakulära stortapetserarbetet, vårt lands största bi (undantaget humlorna).

På botten av den gamla tåkten finns dammar där den sällsynta strandpaddan lever.

Stortapetserarbetet Megachile lagopoda lever av nektar från vädtklint Centaurea scabiosa. Biet gräver sitt bo i sanden och tapetserar väggarna med små bladbitar.

hedblomster
Helichrysum arenarium
Dwarf everlast

● Här är du
You are here

— reservatsgräns
reserve boundary

P parkering
parking area

fatsvamp
Poronia punctata

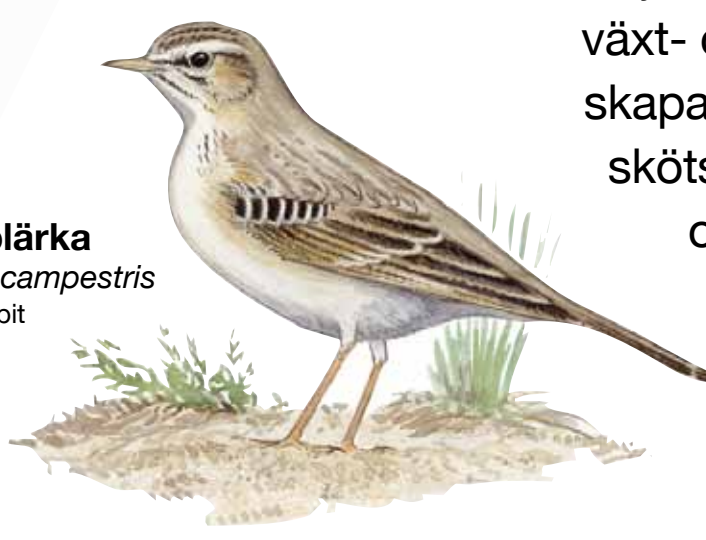

månhornsbagge
Copris lunaris

Maria Magdalena marknad går årligen av stapeln i södra delen av Horna Sandar. Besökarnas tramp håller markerna öppna och skapar blottor av sand vilket är värdefullt för naturreservatets växt- och djurliv.

fältpiplärka
Anthus campestris
Tawny pipit

Sandhedens fåglar. Fältpiplärkan är sandhedens karaktärsfågel nummer ett. Den har minskat kraftigt i antal de senaste 30 åren, men har du tur får du syn på den vid ett sandigt kaninhål, i jakt på små spindlar eller annat att äta. Sånglärka och träd-lärka trivs också på de insektsrika sandmarkerna. Förr i tiden kunde betydligt större fåglar skådas. Här levde nämligen den skygga och drygt meterhögä storrappen på sin sista utpost tills den försvann helt från landet i mitten av 1800-talet.

Förr bedrevs ett vandrande åkerbruk på Kristianstadslättens sandjordar. Bovete och råg var sandmarkernas speciella grödor. Odlingarna flyttades runt på sandheden, eftersom den magra jorden snabbt utarmades. Den övergivna åkermarken lades i träda och betades därefter tills marken kunde odlas på nytt, vilket kunde ta uppemot tjugo år. I det ålderdomliga odlingslandskapet fanns en mosaik av sandmiljöer, från små blottor med bar, kalkrik sand till blommande trädor och betesmarker.

Det var länge sedan någon bröt mark för att odla i naturreservatet, men här finns fortfarande en stor variation av sandmiljöer. Mosaiken är en förutsättning för naturreservatets rika växt- och djurliv. Betesdjurens tramp och kaninernas grävande skapar sandblottor och håller landskapet öppet, men i reservatets skötsel ingår också insatser som röjning, harvning, plöjning och bränning. Åtgärderna genomförs med det gamla odlingslandskapets mosaik av sandmiljöer som förebild.

Bete, tramp och andra aktiviteter som rör om i sanden är oftast positiva för naturreservatets invånare, men ibland vill de bli lämnade ifred. När fåglar häckar och grodor leker bör man röra sig med varsamhet i reservaten.

Welcome to Horna Sandar and Horna grushåla Nature Reserves! Here, a mosaic of valuable sand environments is protected for the future. The sandy soils are home to a very rich flora and fauna with a great number of rare species.

Horna sandar is an open sand heath, which is partially grazed. Characteristic sand heath plants include spiked speedwell, dwarf everlast and sweet-scented wild thyme. The pasture to the north is one of the most species-rich areas in Skåne when it comes to dung beetles. It is also well-known among experts on fungi, since many rare species are found here.

Horna grushåla is a former quarry with open, herb-rich environments and thickets of willow and sallow. The old quarry is a haven for wild bees, butterflies and other insects searching for nectar and pollen. Here are also small ponds with the rare natterjack toad.

The sand heath also has a characteristic birdlife. Tawny pipit, skylark and woodlark are examples of birds you may see in the reserves.

Föreskrifter

Inom **Horna Sandar** och **Horna grushåla** är det förbjudet att:

- medföra hund som ej hålls i koppel under perioden 1 mars–20 augusti,
- skada fast naturföremål eller ytbildning,
- elda,
- ställa upp eller övernatta i husbil, husvagn, tält eller motsvarande,
- gräva upp växter, svampar, mossor eller lavar,
- avsiktligt störa djurlivet,
- utan tillstånd från reservatsförvaltaren sätta upp tavla, skylt, inskrift, affisch, snitsel eller därmed jämförlig anordning,
- samla in ryggradslösa djur t. ex. skalbaggar eller mollusker,
- utan föregående samråd med reservatsförvaltaren bedriva övnings- eller tävlingsverksamhet.

Inom **Horna grushåla** är det därtill förbjudet att:

- cykla,
- rida under perioden 1 maj–1 juli (ridning i våtmarkerna är aldrig tillåten).

Inom **Horna Sandar** är det därtill förbjudet att:

- rida på anlagda gång- och cykelvägar.

Regulations

Within the grounds of the reserves it is forbidden to:

- bring unleashed dogs during the period 1 March to 20 August,
- damage solid natural objects or surface formations,
- make fire,
- park caravans or campers and put up tents or similar,
- dig up plants, fungi, mosses and lichens,
- deliberately disturb animal life,
- without permission from the reserve manager put up notice boards, signs, posters, paper-strips, or similar or make inscriptions,
- collect invertebrates, e.g. beetles or molluscs,
- carry out training activities or competitions without prior consultation with the reserve manager.

Within **Horna grushåla** it is furthermore forbidden to:

- cycle,
- ride during the period 1 May to 1 July (riding in the wetlands is never permitted).

Within **Horna sandar** it is furthermore forbidden to:

- ride on prepared pedestrian and cycle roads.

Naturreservaten Horna Sandar och Horna grushåla bildades 2013 och är 51,6 respektive 14,2 hektar stora. Syftet med reservaten är att bevara och utveckla natur- och kulturvärdena i öppna, örtrika och betade sandmarker med småvatten, delvis tallbevuxna, och de växter och djur som är beroende av dessa naturtyper samt att främja det rörliga friluftslivet.

Förvaltare Horna grushåla: Kristianstads kommun www.kristianstad.se
Förvaltare Horna Sandar: Länsstyrelsen i Skåne län www.lansstyrelsen.se/skane

Naturreservaten ligger inom Biosfärområde Kristianstads Vattenrike (utsett av UNESCO:s Man and Biosphere Programme, MAB).

